

Vanligt att unga skadar sig själva

Var tredje 15–17-åring i en studie i Östergötland uppger att de medvetet skadat sig själva någon gång under det senaste året. Sju procent av dem har ett beteende som passar in på diagnosen icke-suicidal självskada.

Att skära sig i armen, bita sig eller slå sig med knytnävarna, bränna sin hud. Varianterna på så kallat självskadebeteende är många. Före 1990-talet var det ett ganska okänt fenomen.

– Det var då vi inom skolhälsovården och barnpsykiatrin började reagera. Sedan dess har forskningen exploderat internationellt, men vår studie är bland de första där självskadebeteende tas upp som en egen diagnos, säger Maria Zetterqvist, barnpsykolog och doktorand i barn- och ungdomspsykiatri vid Linköpings universitet.

Maria Zetterqvists avhandlingsarbete är baserat på drygt 3 000 elever i slumpmässigt valda klasser i gymnasiets årskurs 1, som anonymt besvarat enkäter om sitt beteende. Först fick de den allmänna frågan "har du avsiktligt skadat dig själv utan att vilja dö?" På den svarade 17 procent ja. Men när de fick en checklista med elva detaljfrågor uppgav 35 procent att de hade haft någon typ av självskadebeteende under det senaste året.

Maria Zetterqvists studier visar också att beteendet är vanligare än man trott även hos pojkar, men att typen av självskador skiljer sig åt mellan könen. Bland flickor är det vanligare att skära sig medan pojkar oftare bränner sig eller slår sig själva. Debuten brukar ske i 12–14-årsåldern.

– De som uppfyller kriterierna för diagnos har ofta en bakgrund av negativa livshändelser, traumasymtom och ångest. De har också fler hälsoriskbeteenden som droger, rökning och

alkohol, säger Maria Zetterqvist.

Hon ser det som en viktig utmaning för vuxna i omgivningen – personal i sjukvården, barnpsykiatrin och skolhälsovården – att bedöma vilka unga som har behov av hjälp.

Länk till info om [avhandlingen](#)